
OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2021 Rhif 1459 (Cy. 374)

**LLYWODRAETH LEOL, CYMRU
CYNRYCHIOLAETH Y BOBL, CYMRU**

Rheolau Etholiadau Lleol (Prif Ardaloedd) (Cymru) 2021

Gwnaed - - 15 Rhagfyr 2021

Yn dod i rym - - 17 Rhagfyr 2021

**RHEOLAU ETHOLIADAU LLEOL
(PRIF ARDALOEDD) (CYMRU) 2021**

1. Enwi a chychwyn
2. Darpariaeth drosiannol
3. Dehongli
4. Adran 22(3)(a) o Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000: defnyddio “Annibynnol”
5. Cynnal etholiadau i gyngor prif ardal
Llofnod

ATODLENNI

ATODLEN 1 Rheolau cynnal etholiad cynghorwyr ar gyfer prif ardal pan na chynhelir y bleidlais ynghyd â phleidlais mewn etholiad arall

RHAN 1 — Darpariaethau ynglŷn ag Amser

1. Amserlen
2. Cyfrif amser

RHAN 2 — Hysbysiad Etholiad, Enwebu a Dull Ethol

Hysbysiad Etholiad

3. Hysbysiad etholiad

Enwebu

4. Dyletswydd y swyddog canlyniadau i gyflenwi ffurflenni enwebu etc.
5. Enwebu ymgeiswyr
6. Papurau enwebu: disgrifiadau
7. Ychwanegu “Wales”, “Welsh”, “Cymru” neu “Cymreig”
8. Papurau enwebu: datganiadau aelodaeth plaid
9. Ffurflenni cyfeiriad cartref
10. Penderfyniadau ynglŷn â dilysrwydd papurau enwebu
11. Enwebu mewn mwy nag un ward etholiadol
12. Ymgeiswyr yn tynnu’r ôl
13. Cyhoeddi datganiad o’r personau a enwebwyd
14. Defnyddio enwau a ddefnyddir yn gyffredin yn y datganiad o’r personau a enwebwyd
15. Enwau sydd yr un fath neu’n debyg
16. Cywiro mân wallau mewn papurau enwebu neu ffurflenni cyfeiriad cartref
17. Archwilio papurau enwebu
18. Archwilio ffurflenni cyfeiriad cartref
19. Gohirio trafodion enwebu os ceir terfysg

Dull Ethol

20. Penderfynu a oes gornest yn yr etholiad a datgan y canlyniad os nad oes gornest
- RHAN 3 — Y Bleidlais mewn Etholiadau lle Ceir Gornest

Darpariaethau Cyffredinol

21. Y bleidlais i’w chynnal drwy bleidlais gudd
22. Y papurau pleidleisio
23. Rhestr rhifau cyfatebol
24. Y marc swyddogol
25. Gwahardd datgelu pleidlais
26. Defnyddio ysgolion ac ystafelloedd cyhoeddus

Camau i’w cymryd cyn y bleidlais

27. Hysbysiad y bleidlais
28. Papurau pleidleisio post
29. Darparu gorsafoedd pleidleisio
30. Penodi swyddogion llywyddu a chlercod
31. Dyroddi cardiau pleidleisio swyddogol
32. Cyfarpar gorsafoedd pleidleisio
33. Penodi asiantau pleidleisio ac asiantau cyfrif
34. Asiantau pleidleisio ac asiantau cyfrif: darpariaeth atodol
35. Hysbysu’r gofyniad cyfrinachedd
36. Dychwelyd papurau pleidleisio post

Y Bleidlais

37. Derbyn i'r orsaf bleidleisio
  38. Cadw trefn yn yr orsaf
  39. Selio blychau pleidleisio
  40. Cwestiynau y caniateir eu gofyn i bleidleiswyr
  41. Herio pleidleisiwr
  42. Gweithdrefn pleidleisio
  43. Pleidleiswyr sydd ag anabledd neu sy'n methu darllen: marcio pleidleisiau gan y swyddog llywyddu
  44. Pleidleiswyr sydd ag anabledd neu sy'n methu darllen: cymorth cymdeithion
  45. Pleidleisio gyda chymorth cydymaith: darpariaeth atodol
  46. Papurau pleidleisio a dendrwyd: yr amgylchiadau lle maent ar gael
  47. Dyletswyddau swyddogion llywyddu mewn perthynas â phapurau pleidleisio a dendrwyd
  48. Papurau pleidleisio a ddifethwyd
  49. Cywiro gwallau ar ddiwrnod y bleidlais
  50. Gohirio'r bleidlais os ceir terfysg
  51. Y weithdrefn wrth gau'r bleidlais
- RHAN 4 — Cyfrif y Pleidleisiau a Datgan y Canlyniad mewn Etholiadau lle ceir Gornest
52. Trefniadau cyfrif y pleidleisiau
  53. Presenoldeb wrth i'r pleidleisiau gael eu cyfrif
  54. Y cyfrif: camau
  55. Y cyfrif: cyffredinol
  56. Y cyfrif: papurau pleidleisio a wrthodwyd
  57. Ailgyfrif
  58. Pleidleisiau cyfartal
  59. Penderfynu ar bapurau pleidleisio
  60. Datgan y canlyniad
- RHAN 5 — Gwaredu Dogfennau
61. Selio papurau pleidleisio mewn etholiadau lle ceir gornest
  62. Danfon dogfennau i'r swyddog cofrestru mewn etholiadau lle ceir gornest
  63. Dangos etc. dogfennau
  64. Gorchmynion i ddangos etc. dogfennau: darpariaeth atodol
  65. Cadw a dinistrio dogfennau a anfonwyd at y swyddog cofrestru
  66. Dinistrio ffurflenni cyfeiriad cartref gan y swyddog canlyniadau
- RHAN 6 — Marwolaeth Ymgeisydd
67. Diddymu pleidlais neu roi'r gorau iddi ar ôl i ymgeisydd farw
- ATODIADAU — Nodyn: Caniateir i'r ffurflenni a geir yn yr Atodiadau hyn gael eu haddasu i'r graddau y bo'r amgylchiadau'n gofyn.
- ATODLEN 2 Rheolau cynnal etholiad cynghorwyr ar gyfer prif ardal pan gynhelir y bleidlais ynghyd â phleidlais mewn etholiad perthnasol
- RHAN 1 — Darpariaethau ynglŷn ag Amser
1. Amserlen
  2. Cyfrif amser
- RHAN 2 — Hysbysiad Etholiad, Enwebu a Dull Ethol

Hysbysiad Etholiad

3. Hysbysiad etholiad

Enwebu

4. Dyletswydd y swyddog canlyniadau i gyflenwi ffurflenni enwebu etc.
5. Enwebu ymgeiswyr
6. Papurau enwebu: disgrifiadau
7. Ychwanegu “Wales”, “Welsh”, “Cymru” neu “Cymreig”
8. Papurau enwebu: datganiadau aelodaeth plaid
9. Ffurflenni cyfeiriad cartref
10. Penderfyniadau ynglŷn â dilysrwydd papurau enwebu
11. Enwebu mewn mwy nag un ward etholiadol
12. Ymgeiswyr yn tynnu’n ôl
13. Cyhoeddi datganiad o’r personau a enwebwyd
14. Defnyddio enwau a ddefnyddir yn gyffredin yn y datganiad o’r personau a enwebwyd
15. Enwau sydd yr un fath neu’n debyg
16. Cywiro mân wallau mewn papurau enwebu neu ffurflenni cyfeiriad cartref
17. Archwilio papurau enwebu
18. Archwilio ffurflenni cyfeiriad cartref
19. Gohirio trafodion enwebu os ceir terfysg

Dull Ethol

20. Penderfynu a oes gornest yn yr etholiad a datgan y canlyniad os nad oes gornest

RHAN 3 — Y Bleidlais mewn Etholiadau lle Ceir Gornest

Darpariaethau Cyffredinol

21. Y bleidlais i’w chynnal drwy bleidlais gudd
22. Y papurau pleidleisio
23. Rhestr rhifau cyfatebol
24. Y marc swyddogol
25. Gwahardd datgelu pleidlais
26. Defnyddio ysgolion ac ystafelloedd cyhoeddus

Camau i’w cymryd cyn y bleidlais

27. Hysbysiad y bleidlais
28. Papurau pleidleisio post
29. Darparu gorsafoedd pleidleisio
30. Penodi swyddogion llywyddu a chlercod
31. Dyroddi cardiau pleidleisio swyddogol

32. Cyfarpar gorsafoedd pleidleisio
33. Penodi asiantau pleidleisio ac asiantau cyfrif
34. Asiantau pleidleisio ac asiantau cyfrif: darpariaeth atodol
35. Hysbysu'r gofyniad cyfrinachedd
36. Dychwelyd papurau pleidleisio post

Y Bleidlais

37. Derbyn i'r orsaf bleidleisio
  38. Cadw trefn yn yr orsaf
  39. Selio blychau pleidleisio
  40. Cwestiynau y caniateir eu gofyn i bleidleiswyr
  41. Herio pleidleisiwr
  42. Gweithdrefn pleidleisio
  43. Pleidleiswyr sydd ag anabledd neu sy'n methu darllen: marcio pleidleisiau gan y swyddog llywyddu
  44. Pleidleiswyr sydd ag anabledd neu sy'n methu darllen: cymorth cymdeithion
  45. Pleidleisio gyda chymorth cydymaith: darpariaeth atodol
  46. Papurau pleidleisio a dendrwyd: yr amgylchiadau lle maent ar gael
  47. Dyletswyddau swyddogion llywyddu mewn perthynas â phapurau pleidleisio a dendrwyd
  48. Papurau pleidleisio a ddifethwyd
  49. Cywiro gwallau ar ddiwrnod y bleidlais
  50. Gohirio'r bleidlais os ceir terfysg
  51. Y weithdrefn wrth gau'r bleidlais
- RHAN 4 — Cyfrif y Pleidleisiau a Datgan y Canlyniad mewn Etholiadau lle Ceir Gornest
52. Trosolwg o'r rheolau a dehongli
  53. Presenoldeb mewn trafodion o dan y Rhan hon
  54. Dyletswyddau rhagarweiniol a chyffredinol pan y swyddog canlyniadau cydlynol yw'r swyddog canlyniadau
  55. Gwahanu papurau pleidleisio etc. pan y swyddog canlyniadau cydlynol yw'r swyddog canlyniadau
  56. Dyletswyddau rhagarweiniol a chyffredinol pan nad y swyddog canlyniadau cydlynol yw'r swyddog canlyniadau
  57. Agor cynwysyddion etc. pan nad y swyddog canlyniadau cydlynol yw'r swyddog canlyniadau
  58. Darpariaeth bellach ynghylch papurau pleidleisio post
  59. Y cyfrif: cyffredinol
  60. Y cyfrif: papurau pleidleisio a wrthodwyd
  61. Ailgyfrif
  62. Pleidleisiau cyfartal
  63. Penderfynu ar bapurau pleidleisio
  64. Datgan y canlyniad
- RHAN 5 — Gwaredu Dogfennau
65. Selio papurau pleidleisio mewn etholiadau lle ceir gornest
  66. Danfon dogfennau i'r swyddog cofrestru mewn etholiadau lle ceir gornest
  67. Dangos etc. dogfennau
  68. Gorchmynion i ddangos etc. dogfennau: darpariaeth atodol
  69. Cadw a dinistrio dogfennau a anfonwyd at y swyddog cofrestru

Statws This is the original version (as it was originally made).

70. Dinistrio ffurflenni cyfeiriad cartref gan y swyddog canlyniadau
RHAN 6 — Marwolaeth Ymgeisydd
71. Diddymu pleidlais neu roi'r gorau iddi ar ôl i ymgeisydd farw
ATODIADAU — Nodyn: Caniateir i'r ffurflenni a geir yn yr Atodiadau hyn gael eu
haddasu i'r graddau y bo'r amgylchiadau'n gofyn.
Nodyn Esboniadol